

De Bouwmeester geeft aandacht aan wat ik in ons blad omerkte over Dr Polman (Praeadvies), die uit „Beza” had gehaald de bewering, dat Calvijn zou leeren, wat in werkelijkheid een laasteraar van Calvijn had uit zijn duim gezogen en (volgens Beza) ten onrechte Calvijn in de schoenen geschoven had. De B. beweert nu, dat Dr Polman later een fout — waarop hij zijdelings door onze controle gewezen had — had toegegeven in „De Heraut”, en vindt het niet „ridderlijk” dat ik er nog op terugkwam.

Over „ridderlijkheid” zal ik met De B. niet spreken; hij zal misschien begrijpen waarom. Wat zijn hierboven gemelde redeneering betreft: a) ik las de duitsche kranten niet; b) Dr Polman wist van mij zelf, dat ik zijn artikelen niet kreeg en zond ze me ook nooit toe; c) ik las ze dan ook nimmer; d) ik doe er ook geen moeite voor, want le het Praeadvies is niet van hem alleen; 2e het gaat me niet om den heer Polman, maar om zijn synode en wat DIE TIJDENS haar afwijzing van de Gravamina OFFICIEEL als gronden van haar ten beste gaf; 3e ook van Dr Polderman's eventuele nagiftjes wordt het Praeadvies aan wie wil verkocht; 4e ook in herdrukken staat de nonsens over Beza; en die mij verder onbekende blecht uit de duitsche krant van daaren is daarin niet opgenomen bij mijn weten; 5e de synode die nooit gesloten is bij mijn weten, heeft nog nimmer haar stuk verloochend: het Praeadvies. Ik heb te maken met wat de „rechter” ambtshalve publiceert, niet met wat een lid der balie vertelt op een theesite.

K. S.

PROF. GREIJIDANUS OVER DE „ZESTIEN PUNTEN”.

De onvermoeide pen van Prof. Dr S. Greijdanus heeft bij de uitgeverij Guido de Brès, Den Haag, een brochure in het licht gegeven „De zestien uitspraken van de Synode te Utrecht in Augustus 1945”. Deze brochure ligt — als zoovele andere — reeds geruimen tijd op aankondiging te wachten. We vestigen thans de aandacht erop. Ook ons blad heeft die „zestien punten” geciteerd en besproken. Maar Prof. Greijdanus doet het weer anders en breder. We bevelen de lezing van zijn geschrift hartelijk aan. De schrijver legt op bl. 27 den vinger bij een wondeplek, als hij van één der 16 uitspraken opmerkt: „door deze uitspraak wordt weer het eigenlijke puntje hierbij voorbijgegaan, en aldus een valsche indruk gegeven van het geschilpunt te dezen aanzien, wat geschikt is den onkundige en de menigte te misleiden”.

Inderdaad. Met die „zestien punten” is al menig geweten toegeschoord; en menigeen, die zocht naar een slaappmiddel, vond het. Laat men deze brochure lezen; ze stelt weer de zaak zelf in 't licht en geeft, als gewoonlijk, breder argumentatie.

K. S.

RECTORALE REDE PROF. DR S. GREIJIDANUS.

Nadat bij de overdracht van het Rectoraat in de samenkomsten te Kampen van deze week de aftredende rector, Prof. Dr S. Greijdanus, in een inleidend woord gewezen had op den strijd in den loop der eeuwen over de verhouding tusschen de Oude en de Nieuwe bedeeeling, sprak hij over Gods openbaring in het Nieuwe Testament over Zijn genadeverbond. Eerst zette hij kort den zin dezer termen uiteen, en wees er vervolgens op, dat het Gereformeerde Schriftgeboef tegen Annabaptistische en Doopersche Schriftbeschouwing steeds de wezenlijke eenheid van het Genadeverbond in de Oude en de Nieuwe bedeeeling had gehandhaafd, leerende, dat de verschillen slechts uiterlijke, aardse, tijdelijke zaken betroffen. Voor de bloedige besnijdenis kwam de onbloedige doop in de plaats, voor het bloedige paaschlam het onbloedige avondmaal. De belofte omtrent bezit van, en langdurig leven in het aardse Kanaän bleef niet gelden. Maar de geestelijke zin voor besnijdenis en doop is één. Daarmede hangt saam, dat we uit het Nieuwe Testament geen bevel of strikt bewijs voor den kinderdoop kunnen bijbrengen, maar daarvoor moeten teruggaan op Gods bevel voor de kinderbesnijdenis. Daarmede in verband moeten we ook niet bij het Nieuwe Testament willen blijven stilstaan, om enkel daaruit de leer van Gods genadeverbond in de Nieuwe bedeeeling te leeren kennen, maar dienen we evenzeer naar het Oude terug te grijpen, om daaruit te zien, hoe er tweërlei verbondskinderen zijn, er bondsbreuk is, en verbondswraak treffen kan, ook in de Nieuwe bedeeeling.

Spreker stond bijzonder stil bij teksten als Matth. 3: 9, 8: 11—12; Joh. 8: 27 v.v.; Hand. 13: 46; Rom. 9: 4 v.v.; 11: 16 v.v.; Eph. 2: 11 v.v.; Jerem. 31: 31 v.v.; vgl. Hebr. 8: 8 v.v.; e.a.

Ten slotte deelde hij de fata academica mede, de geschiedenis van het leven der Hoogeschool in den laatsten tijd, om eindelijk het rectoraat over te dragen aan Prof. Dr K. Schilder.

DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK EN WIJ.

In het artikel „Bij de Jaarwisseling” gaf ik reeds met een enkel woord mijn meening te kennen in betrekking tot mogelijk kerkelijk samenleven met de Chr. Geref. Kerk. Ik herinnerde er aan, dat op de voorloopige synode van Enschede (waar alleen spoedeisende zaken aan de orde konden komen) dit punt niet kon worden aan de orde gesteld. Maar binnen enkele maanden hopen we een gewone generale synode te kunnen houden. Het zou jammer zijn, als op deze eerste gewone synode niet de aandacht officieel gericht werd op dit uiterst belangrijke punt. Maar omdat alles met vruchteloosheid zou geslagen zijn, indien dergelijke aangelegenheden niet in de kerken zelf leefden, is het goed, reeds nu de kerken op te wekken, in haar vergaderingen zich met dit onderwerp intensief bezig te houden en haar gedachten kenbaar te maken.

Mijns inziens behoeft men niet lang te spreken over de vraag of ons samengaan met hen, die in de huidige Christelijke Gereformeerde Kerk hun kerkelijk onderdak vonden, noodzakelijk is. We hebben nog altijd den eenvoudigen plicht te erkennen, volgens welken allen, die in éénzelve belijdenis hun geloof uitdrukken, bij elkander behooren. Ware het niet deze overtuiging geweest, die achter onze vroegere polemiek met Chr. Geref. woordvoerders als drijvend motief gelegen heeft, ze ware, althans in dien omvang, nimmer opgezet. Wie iets heeft onthouden van wat we zelf herhaaldelijk destijds zeiden, zal zich dit herinneren.

We blijven dus in de lijn van onze grondovertuiging, als we thans zeggen: laat de daad bij het woord komen. We weten, dat „1905” een struikelblok was voor de Chr. Gereformeerden. Dit struikelblok is, doordat in 1942 alles inderdaad veranderd is, thans ook op onze weg gelegd; en we hebben er onze consequenties uit getrokken, toen we „neen” zeiden tot den secularischen eisch, om te beloven, niets te leeren wat niet ten volle daarmee in overeenstemming was. Zoolets hadden we nooit gedaan, en ook nooit beloofd. Maar nu er twee kerken voor hetzelfde struikelblok zijn komen staan, hebben die twee elkaar in de oogen te zien. En elkander de hand te reiken. Dat moest reeds eerder wezen. Het kan nu des te beter.

Naar mijn meening heeft het geen enkelen zin, een eventueel samenkomen te binden aan de voorwaarde, dat beide partijen gelijkelijk denken over hetgeen in 1892 gebeurd is, d.w.z. in het jaar, toen de huidige Chr. Geref. Kerk ontstaan is, of — zooals zij het liever uitdrukken zal — zich heeft gehandhaafd tegenover de in '92 verenigde Gereformeerde Kerken. We moeten ons steeds weer voor oogen houden, dat een kerk een vergadering van geloovigen is, niet van gelijkgezinden in wetenschappelijke vraagstukken. Een zuivere taxatie van wat in 1892 gebeurd is raakt in den grond der zaak terug op wetenschappelijke vragen van dogmatischen, kerkhistorischen en kerkrechtelijken aard. Het is duidelijk, dat zulke vragen in bepaalde omstandigheden wel degelijk voor onze conscientie kunnen komen staan, en dan in een concrete beslissing door ons in onze qualiteit van belijders moeten worden beantwoord, voorzover in zulk antwoord de geloofsbeslissing verantwoordt wil geven. Want als men ons voor een keus plaatst van ja of neen zeggen, van blijven of heengaan, dan moet de belijder, die aan de van God gestelde normen trouw wil blijven, soms zeer intensief in dit zijn heden met kwesties van wetenschappelijken aard zich bezig houden, tendende te komen tot een wel-overwogen geloofshandeling.

Maar om die geloofshandeling is het dan uiteindelijk te doen. Niet om de bedrevenheid in de beantwoording van allerlei theoretische vragen.

Welnu, het laat zich denken, dat in 1892 de vaders er anders voor stonden dan in 1946 de zonen. Die zonen zullen het gebeuren van 1892 ongetwijfeld verschillend beoordeelen. En ik kan me voorstellen, dat zij, voorzover het er om gaat, waarborgen te schepenen tegen een samengaan, dat geen wezenlijk en geen eerlijk samengaan is, er behoefte aan kunnen hebben, zulke vragen ook nu nog in bespreking te geven, stel, dat het komt tot een werkelijk overleg. Men zal ginds dat misschien begeeren, opdat wij ons tegenover hen verklaren; het kan ook onzerzijds worden verlangd; want men kan er zeker van zijn, dat van synodocratische zijde over ons allerlei onwaarheid verbreid wordt, om de Chr. Geref. leiders van ons af te schrikken. Het zal ons een genoegen zijn, op alle vragen, die men mocht noodzakelijk achten, antwoord te geven; en wij hebben reeds lang geleden in de vroegere synodes er voor gepleit, schriftelijk te onderhandelen met de Chr. Gereformeerden, nu zij dit wenschten. Degenen, die toen dat tegenhielden of weigerden, zullen thans voor een deel den weg van mondelinge beïnvloeding kiezen, om een samenkomen van ons

om de Chr. Gereformeerden in den weg te staan. Ze kunnen trouwens „aanknoopingspunten” genoeg vinden in wat er aan misverstanden reeds leeft. Wij verklaren ons voor ons deel gaarne bereid, schriftelijk ons vast te leggen. Dat hebben wij gedaan tegenover een „synode”, die al maar bang was voor schriftelijke stukken van ons, en altijd maar weer in oncontroleerbare mondelinge gedachtenwisselingen vluchten wilde. En wij zijn bereid, des verlangd, het wederom te doen tegenover de Chr. Gereformeerden.

Maar hoofdzakelijk blijve over en weer, dat een verschillend inzicht in zake „1892” ons niet verdeeld houden mag. Want de zonen mogen niet dragen de ongerechtigden der vaders (Ezechiël 18). WAARIN de vaders ongerechtigheid bedreven? De één zal zeggen: in het niet-meegaan met de vereeniging van 1892; de ander: in het wel-meegaan. Maar wij, zonen, behooren bijeen volgens onze belijdenis. De partij, die niet zou willen, zou daarmee in de situatie van heden in het sectarisme vervallen. Er is ginds niet één, die ons geschorst en afgezet heeft, d.w.z. buiten Gods koninkrijk genlaats heeft. En aan dezen kant is er ook niemand, die ook maar één broeder van ginds „der afsnijding waardig” acht. De zaken van het HEDEN staan tusschen Chr. Gereformeerden en ons volkomen anders dan tusschen synodocraten en ons. De synodocraten staan immers nog tegen den hemel te roepen, dat de artikelen 79 en 80 der K.O. op ons toepasselijk zijn? Om hetgeen wij gedaan HEBBEN in de weken vóór de diverse schorsingen?

Het onderwerp van dit artikel heeft nog meer aspecten. We stellen ons voor, er nog wel iets anders over op te merken.

K. S.

„HET VERHAAL-GROEN”, DAT GEEN VERHAAL IS.

Reeds heeft de heer P. Groen in zijn artikel „Onkruid op den akker” aangetoond, dat het „Laatste woord” van Prof. Ridderbos Jr, geen antwoord is. Wanneer hem b.v. op de nauwkeurige woordbetekenis van „laster” en „lasteren” gewezen wordt en uitdrukkelijk verklaard wordt, dat hier van een opzettelijk-tegen-beter-weten-in-kwaad-spreken-van-iemand geen sprake is, dan acht de Prof. zich desondanks gerechtigd op zijn aantijging met geen enkel woord terug te komen, maar laat die voor zijn lezers, die over het algemeen „De Reformatie” wel niet zullen lezen, als onaangevochten staan.

Op gelijke wijze negeert de Prof. het gereleveerde feit, dat hij op staande voet door mij tot nadere bezinning geroepen werd met mijn vraag: „Is dat een personificatie?” en durft jiskoud schrijven: „Waarom heeft hij (d.i. ondergeteekende), voor wien ik toch geen onbekende ben, mij daarover niet terstond of anders later persoonlijk ter verantwoording geroepen, naar den regel, die daarvan is en dien De G. zijn gemeentelieden waarschijnlijk ook voorhoudt (Matth. 18)?” Dat de Prof. echter de bedoeling van mijn vraag oogenblikkelijk begrepen heeft, blijkt uit de wijze, waarop hij het antwoord schuldig bleef en volstond met de glimlachende opmerking: „Kerel, ben jij hier ook?”

Wanneer dan Prof. R. meent mij naar de Schrift-norm van Matth. 18 te moeten verwijzen, acht ik dat niet terzake, daar zijn woorden in het publiek gesproken werden en hij onmiddellijk daarover door mij werd geïnterpelleerd. Trouwens Prof. R. mag al zoo vriendelijk zijn te poneeren, dat door mij „1½ jaar de tijd genomen werd om het verhaal aan wie weet hoeverlen verder te vertellen”, ik verklaar hier openlijk, dat ik daar niet de minste behoefte aan heb gevoeld. Nergens en nooit heb ik van deze aberratie enig gebruik gemaakt, en nog zou ik er niet uit eigen beweging over geschreven hebben, wanneer men mij niet van terzijde daartoe had genoopt. Persoonlijk gevoel ik mij allerminst gedrongen een mede-christen publiek van een ijdel woord te betichten, waaraan ik mijzelf — God betere het! — meer dan eens schuldig maak. Doch terwijl ik mijn ijdele woorden bij lange na niet alle weet te herinneren, schijnt Prof. R. dat wel te kunnen, want hij ontkent „categorisch” ooit iets dergelijks gesproken te hebben. Deze boude bewering lijkt mij in haar absoluteitheid veelzeggend. Terwijl ook zijn verklaring, dat hij zich „van heel deze situatie, welke De Groen hier beschrijft, niets meer voor den geest kan stellen” vreemd aandoet in verband met „het grandioos misverstand”, waarvan hij mij reeds bij voorbaat „het slachtoffer” weet geworden te zijn.

Als men mij nu vraagt, of dan iemand anders de gewraakte woorden heeft gehoord, dan moge ik o.a. verwijzen naar het telefoongesprek, dat de heer Groen, naar hij schreef, gehad heeft met een lid van een der kerken, aan wier Hoogeschool Prof. R. onderwijst geeft, waarin hem ongevraagd werd medegedeeld, dat de geïncrimineerde uitdrukking inderdaad gebezigd werd. De reden, waarom die bepaalde persoon niet zelf voor den dag wilde komen, is zijn zaak, al wenschten wij wel voor sommigen, die blijkbaar nog met het geval zitten, dat hij de vrij-

moedigt weigen, gehoord, kend, m daarna, „nadere van „D meer dan iemand ingewon

Wat broederl in „het ik hem v woord „regel, d teledele broeder mij 1½ dus! — der te schrift, dan geld

Bilthor

Amice

Het is lijders v onder der zich keer aan het W der twint der zestie

De hist zaken hel achtige c verlaten brengt en die volke elkander,

Dat ble van het werelddm vorsten; dat den m delijk voo volstrekt protest te macht ee gewaad, d Gelijke werking.

De drij kend en w volk als de wapens m

Het opp in geduch van, nu o aan een bi op het ver komen te loof uit v

trekt. Vo schuift, d en zich pa

Het luid tiek en ma niet vreem en de schu dan de oud gaven.

Thans zi Maschivel luut staats die een nie

En acht geest der hoogmoed revolutie k

Maar on zestiende e over heel, zaamheid, den Heere

matie than matie niet zelfs, kon

Dáár lig voor de to hoogmoed Koning, Di

Hoe geri moge zijn zwijgen. D